

USNESENÍ

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Jana Pekáče a soudců Mgr. Martina Paška a Mgr. Kateřiny Brodské v exekuční věci

oprávněné: **TORSION Invest a.s.**, IČO 08615870
sídlem K Brance 1171/11, 155 00 Praha - Stodůlky
zastoupená advokátem Mgr. Jířím Kňávou
sídlem Sokolská 536/22, 779 00 Olomouc

proti

povinným: 1. [REDAKCE], narozená [REDAKCE]
bytem [REDAKCE]
2. [REDAKCE], narozená [REDAKCE]
bytem [REDAKCE]

obě zastoupeny advokátem Mgr. Petrem Němcem
sídlem Slezská 1297/3, 120 00 Praha

pro 14 220 Kč s příslušenstvím a smluvní pokutu, o odvolání povinných proti usnesení Okresního soudu v Mostě ze dne 2. 2. 2023, č. j. 61 EXE 3767/2020-99

takto:

- I. Usnesení okresního soudu se v napadeném výroku II. **potvrzuje.**
- II. Žádná z účastnic nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením okresní soud zastavil exekuci vedenou soudním exekutorem Mgr. Danielem Vlčkem na základě pověření vydaného okresním soudem dne 6. 10. 2020 pod č. j. 61 EXE 3767/2020-18 (výrok I.), povinným nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.) a pověřenému soudnímu exekutorovi nepřiznal právo na náhradu nákladů exekuce (výrok III.) a státu nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok IV.).
2. Okresní soud vycházel ze zjištění, že právní předchůdkyně oprávněné, JET Money s. r. o., uzavřela s povinnými dne 10. 9. 2014 smlouvu o úvěru č. 82014-4957 spolu s rozhodčí smlouvou, podle které byl povinným poskytnut úvěr ve výši 12 000 Kč, který se zavázaly vrátit ve 13 měsíčních splátkách po 1 560 Kč. Spolu s jistinou se povinné zavázaly uhradit i náklady úvěru v celkové výši 8 640 Kč, které sestávaly z administrativního poplatku ve výši 360 Kč, úplaty a smluvního úroku ve výši 20 % z jistiny. V případě prodlení povinných plnit řádně a včas byla mezi účastníky dohodnuta smluvní pokuta ve výši 0,2 % z dlužné částky za každý den prodlení. Dále byla právní předchůdkyně oprávněné oprávněna uplatnit zákonný úrok z prodlení včetně možnosti zesplatnění úvěru při prodlení povinných s úhradou kterékoliv splátky. Sjednaný úrok z úvěru činil 101,96 % ročně, RPSN úvěru činila 187,6 %. Obě povinné v řízení vypověděly, že smlouvu o úvěru nečetly, neboť by jí stejně nerozuměly, obě jsou neslyšící, pročež mají chudší slovní zásobu a je pro ně obtížnější pochopit složitější text. Podstatě úvěrových smluv však rozumí, tedy že půjčenou částku musí vrátit a k tomu něco navíc. 1. povinná zaplatila na úvěr celkem 6 420 Kč, avšak již od třetí splátky nehradila splátky ve stanovené výši ani včas, což vysvětlila tím, že byla těhotná a nestačily jí peníze. Poslední splátku uhradila 14. 4. 2015.

Shodu s prvopisem potvrzuje Radka Dvořáčková.

2. povinná na úvěr nic neplatila, protože měla za to, že v úvěrové smlouvě vystupuje pouze jako ručitel.
3. Na základě uvedených zjištění okresní soud dospěl k závěru o neplatnosti úvěrové smlouvy v části týkající se smluvního úroku pro rozpor s dobrými mravy, neboť sjednaný úrok více jak 7x přesahuje výši úroku u úvěrů poskytovaných domácnostem v rozhodné době bankami a o absolutní neplatnosti celé smlouvy a na ní navázané rozhodčí smlouvy z důvodu nezkoumání úvěruschopnosti právní předchůdkyní oprávněné, resp. neunesení důkazního břemene stran řádného zkoumání úvěruschopnosti povinných před uzavřením smlouvy o úvěru.
4. Při rozhodování o nákladech účastníků vycházel okresní soud z toho, že zastavení exekuce zavinila oprávněná (její právní předchůdkyně), jež zahájila exekuci na základě nezpůsobilého exekučního titulu, a dále se zabýval tím, zda ve věci nejsou dány důvody pro výjimečné odepření práva na náhradu nákladů řízení povinným podle § 150 zák. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, v účinném znění (dále jen „o. s. ř.“), přičemž dospěl k závěru, že zde takové důvody dány jsou. Vyšel z toho, že je nesporné, že úvěr povinným poskytnut byl. Dále přihlédl k tomu, že povinné smlouvu, s tvrzením, že jsou hluchoněmé a mají tudíž chudší slovní zásobu, pročež by text smlouvy nepochopily, podepsaly, aniž by si ji přečetly, tedy při jejím uzavření byly zcela laxní. Ze smlouvy o úvěru je na první pohled patrná výše úvěru i celková částka, kterou mají povinné vrátit, povinným byla známa též výše splátky, neboť 1. povinná 1. splátku uhradila v plné výši. Na úvěr byla uhrazena, a to výlučně 1. povinnou cca 1/2 jistiny. V rozhodčím řízení byly obě povinné pasivní a ničeho na dluh neuhradily ani po vydání rozhodčího nálezu. Nepříznání nákladů exekuce soudnímu exekutorovi okresní soud odůvodnil tím, že se soudní exekutor tohoto práva vzdal. Státu pak nepřiznal náhradu nákladů na zajištění tlumočnicka povinným do znakové řeči, neboť tím plnil povinnost zajistit povinným možnost vůbec před soudem jednat.
5. Usnesení okresního soudu, a to pouze v nákladovém výroku II., napadly povinné odvoláním, jímž se domáhají jeho změny tak, že jim bude přiznána náhrada nákladů řízení o zastavení exekuce ve výši 27 719,52 Kč. Okresnímu soudu vytykají, že nezohlednil skutečnost, že jsou osobami neslyšícími a smlouvě tak nemohly rozumět v plném rozsahu. Okresní soud tuto otázku zjednodušil, pro neslyšící je v podstatě mateřským jazykem znakový jazyk, čeština je pro ně cizím jazykem. Povinné sice chápaly podstatu úvěru obecně, nicméně nebyly schopny se řádně seznámit se smluvními podmínkami, nemohly rozumět RPSN, skrytém úroku, smlouvu podepsaly ve finanční tísní. Okresní soud nezohlednil pasivitu oprávněné (její právní předchůdkyně), přičemž pasivita povinných byla z popsanych důvodů omluvitelná. S poukazem na nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 11. 2018, sp. zn. IV. ÚS 272/17, zdůraznily, že při využití moderačního práva podle § 150 o. s. ř. nelze vycházet toliko z pasivity povinných, nýbrž je třeba přihlížet ke všem významným skutkovým okolnostem věci. K těm patří i fakt, že právní předchůdkyně oprávněné si jako profesionál v oblasti poskytování úvěrů musela být vědoma toho, že v exekučním řízení uplatňuje nezpůsobilý exekuční titul, a to proto, že judikatura k nepřiměřené výši úrokové sazby byla sjednocena již v roce 2004 rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1484/2004. Dále odkázaly na rozsudek téhož soudu ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. 33 Odo 234/2005. Stran nemravnosti smluvních pokut odkázaly na nálezy Ústavního soudu z 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11, a ze dne 11. 12. 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12. Oprávněná (její právní předchůdkyně) tedy nejméně od roku 2012 musela vědět, že smlouvy, které uzavírá, jsou absolutně neplatné. Povinnost zkoumat úvěruschopnost byla stanovena zákonem. Od roku 2014 oprávněná (její právní předchůdkyně) musela vědět, že exekuce podle titulů vydaných na základě takových smluv mohou být zastaveny. Přesto úvěrovou smlouvu s povinnými uzavřela, nechala vydat rozhodčí nález a podle něj nařídila exekuci. Povinné mají postavení slabší strany a takovými informacemi jako oprávněná nedisponovaly. Zdůraznily, že žádají náhradu nákladů spojených toliko s jejich návrhem na zastavení exekuce, které by byly vynaloženy i v situaci, kdy by jej podaly dříve. Tím, že tak neučinily, měla oprávněná čas sama

Shodu s prvopisem potvrzuje Radka Dvořáčková.

zastavení exekuce iniciovat. Oprávněná tak sice učinila, ale až v reakci na jejich návrh. 1. povinná se placení dluhu nevyhýbala, dostala se do platební neschopnosti z důvodu narození dítěte, neměla žádnou možnost dluh splácet. Její jednání tak nelze označit jako nemravné. K tomu poukázaly na nález Ústavního soudu ze dne 4. 6. 2019, sp. zn. II. ÚS 996/18, dle kterého z předlužení způsobeného existencí množství nezvladatelných úvěrů za takového stavu, kdy věřitelé úvěry poskytovali, aniž by řádně prověřovali úvěruschopnost dlužníků, a v odrazu nerovného vztahu mezi věřiteli – profesionály a dlužníky – spotřebiteli tudíž nelze bez dalšího vinit jen dlužníky, tím méně bez skutkového dokazování okolností příčin nesplácení dluhů jejich jednání označit za nemravné. Proto, s poukazem na nález Ústavního soudu ze dne 7. 4. 2010, sp. zn. II. ÚS 3015/09, dle kterého má být aplikace § 150 o. s. ř. výjimečná, mají za to, že v projednávané věci žádné důvody zvláštního zřetele hodné, pro které by bylo na místě jim právo na náhradu nákladů řízení odeprít, nejsou dány.

6. Oprávněná se k odvolání nevyjádřila.
7. Odvolací soud po zjištění, že odvolání je přípustné, bylo podáno oprávněnými osobami (§ 201 o. s. ř. a § 202 odst. 1 o. s. ř. a contrario), přezkoumal usnesení okresního soudu v napadeném nákladovém výroku II. podle § 212 a 212a o. s. ř. Protože odvolání směřuje proti rozhodnutí, jímž bylo rozhodnuto toliko o nákladech řízení, rozhodl o něm odvolací soud, aniž k jeho projednání nařizoval jednání [§ 214 odst. 2 písm. e) o. s. ř.] a shledal jej nedůvodným.
8. Výroky I., III. a IV., které nebyly odvoláním povinných výslovně napadeny a nejsou ani na výroku II. závislými, již samostatně nabyly právní moci a nejsou předmětem přezkumu v tomto odvolacím řízení (§ 212 o. s. ř.).
9. Odvolací soud vycházel ze zjištění okresního soudu výše uvedených, jež mají oporu v provedeném dokazování a poskytují dostatečný skutkový podklad pro přezkum napadeného nákladového výroku.
10. Podle § 89 věty první zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění účinném do 31. 12. 2021 (dále jen „e. ř.“; k časové působnosti srov. čl. IV. odst. 1 zák. č. 286/2021 Sb.), dojde-li k zastavení exekuce, hradí náklady exekuce a náklady účastníků ten, který zastavení zavinil.
11. Podle § 150 o. s. ř. jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat.
12. Při rozhodování o nákladech exekuce, byla-li zastavena, soud, případně soudní exekutor, rozhoduje o náhradě nákladů řízení a o nákladech exekuce, které vznikly v průběhu celého exekučního řízení, s ohledem na procesní zavinění účastníků exekučního řízení na jeho zastavení. Oprávněné přitom lze procesní zavinění na zastavení exekuce přičítat například tehdy, když při podání návrhu na nařízení exekuce nebo při jejím provádění nezachovala potřebnou míru pečlivosti a uvážlivosti. V dané věci zastavení exekuce z procesního hlediska zavinila oprávněná (její právní předchůdkyně), neboť k exekuci předložila rozhodnutí vydané orgánem, který k tomu neměl pravomoc, a tedy rozhodnutí, které není způsobilým exekučním titulem, podle něhož by mohla být exekuce nařízena. V usnesení ze dne 14. 5. 2014, sp. zn. 21Cdo 402/2014, Nejvyšší soud vyložil, že došlo-li k zastavení exekuce, protože exekuční titul od počátku nebyl materiálně a formálně vykonatelný (například proto, že byl vydán rozhodcem, který k tomu nebyl oprávněn, neboť k jeho určení došlo v rozporu se zákonem), nese náklady exekuce oprávněný, který podle takového titulu nařízení exekuce navrhl.
13. Jelikož byla exekuce zastavena z důvodu nevykonatelnosti rozhodčího nálezu – exekučního titulu, jenž byl vydán rozhodcem, který k tomu neměl pravomoc, učinil okresní soud správný závěr o tom, že zastavení exekuce zavinila oprávněná, a proto by podle § 89 věty první e. ř. byla povinna platit náklady, které v exekuci vznikly povinným.

Shodu s prvopisem potvrzuje Radka Dvořáčková.

14. Okresní soud se ve svém rozhodnutí správně zabýval tím, zda v dané věci nejsou dány důvody zvláštního zřetele hodné, pro které by bylo namísto výjimečně povinným právo na náhradu nákladů řízení podle § 150 o. s. ř. odeprít a dospěl ke správnému závěru, že takové důvody jsou dány.
15. K možné aplikaci ust. § 150 Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 2. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 17/19 (obdobně též v nálezu ze dne 12. 11. 2018, sp. zn. IV. ÚS 2728/17, či usneseníh ze dne 26. 6. 2019, sp. zn. I. ÚS 1542/19, a ze dne 21. 5. 2019, sp. zn. I. ÚS 300/19), uvedl, že „stěžovatelce je nutno přisvědčit i v tom, že pokud by závěr krajského soudu o nepřiznání náhrady nákladů řízení vyplýval toliko z její tvrzené procesní pasivity, nemohl by ve světle shora obsáhle citovaných nosných právních důvodů nálezu sp. zn. IV. ÚS 2728/17 skutečně obstát. Ústavní soud však současně nepřehlédl, že obecné soudy použití ustanovení § 150 o. s. ř., jako zákonného rámce pro nepřiznání náhrady nákladů řízení, odůvodnily též ‚základním a stěžejním faktem‘ nesplácení úvěru, jenž byl stěžovatelce poskytnut vedlejší účastnicí (srov. s. 5 usnesení krajského soudu, resp. s. 6 usnesení okresního soudu). Ústavní soud přitom v uvedeném nálezu výslovně uvedl (srov. bod 52 cit. nálezu), že tato skutečnost (stěžovatelka si půjčila a nesplácela) odůvodňuje aplikaci ustanovení § 150 o. s. ř., a tedy i nepřiznání náhrady nákladů účastníka řízení.“
16. Okresní soud správně vedle pasivity povinných trvajících až do doby podání návrhu na zastavení exekuce, přihlédl k základní skutečnosti, že povinným byly peněžní prostředky dle smlouvy o úvěru poskytnuty a povinné z nich vrátily jen cca 1/2, a to výlučně 1. povinná. 2. povinná nezaplatila na dluh ničeho, což omlouvala tím, že měla za to, že ve smlouvě figuruje „spíše jako ručitel.“ To je však ve zjevném rozporu s obsahem smlouvy o úvěru. Hned v jejím záhlaví je 2. povinná označena jako „úvěrovaný 2“ či „spolodlužník“, tedy již jen z toho, pokud by do smlouvy alespoň zběžně nahlédla, jí muselo být zřejmé, že není v postavení ručitele, ale dlužníka. Základní rozdíl mezi postavením dlužníka a věřitele je 2. povinné zjevně znám, neboť vlastní domněnkou, že byla toliko v postavení ručitele, omlouvala skutečnost, že na úvěr ničeho neplatila. Z uvedeného je též patrna a okresním soudem správně zohledněna určitá laxnost či nedbalost povinných již při uzavírání smlouvy, kterou samy potvrdily tvrzením, že smlouvu nečetly, neboť by jí stejně, s ohledem na jejich chudší slovní zásobu, jež má příčinu v tom, že jsou hluchoněmé, neporozuměly, tedy se ani nepokusily se s jejím obsahem seznámit a přesto smlouvu uzavřely. Nicméně okresní soud správně poukázal na to, že věděly, kolik peněžních prostředků jim bylo právní předchůdkyní oprávněně poskytnuto, byly si vědomy povinnosti toto plnění vrátit, přesto tak učinily jen zčásti, a to plněním poskytnutým výlučně 1. povinnou. Skutečnost, že jsou obě povinné hluchoněmé jim proto nebránila, aby vrátily alespoň poskytnuté peněžité plnění. Z tohoto důvodu je námitka povinných, že tato okolnost jejich pasivitu omlouvá, lichá. Námitky stran jejich omezené schopnosti porozumět psanému textu by měly místo při posuzování platnosti uzavřené smlouvy. Ve vztahu k ní však již byl okresním soudem takový závěr závazně učiněn, byť z jiných důvodů. Dovolávají-li se povinné závěrů vyložených v nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 6. 2019, sp. zn. II. ÚS 996/18, je třeba uvést, že ty byly učiněny ve vztahu k posouzení námitky rozporu povinnými vznesené námitky promlčení nároku věřitele ze smlouvy o úvěru s dobrými mravy, tedy při posouzení nároku ve věci samé, pročež závěry tam uvedené nelze bez dalšího aplikovat na projednávanou věc, v níž je posuzována toliko otázka předpokladů pro odeprít práva na náhradu nákladů řízení podle § 150 o. s. ř. Rozhodnutí o odeprít práva na náhradu nákladů řízení není v zásadě založeno na závěru o nemravnosti jednání povinných, nýbrž na závěru o tom, že s ohledem na shora popsané okolnosti je spravedlivé, aby povinné náklady řízení nesly ze svého, byť jinak by k jejich náhradě byla povinna oprávněná, jež zavinila zastavení exekuce tím, že navrhla její vedení na základě nezpůsobilého exekučního titulu a v exekuci pokračovala, byť si jako profesionálka v oboru poskytování spotřebitelských úvěrů byla či měla být této skutečnosti vědoma. Nadto 1. povinná sama při jednání uvedla, že šlo o její první půjčku, tedy nešlo o situaci, kdy by byl úvěr poskytnut již

Shodu s prvopisem potvrzuje Radka Dvořáčková.

zadlužené osobě. Odvolací soud proto vycházel z judikatury, jež se přímo týká otázky posuzování předpokladů pro odepření práva na náhradu nákladů řízení povinným v případě exekucí zastavovaných pro nedostatek pravomoci rozhodce. S ní jsou závěry okresního soudu v souladu, neboť okresní soud rozhodnutí nezaložil toliko na závěru o pasivitě povinných, nýbrž též na jejich nedbalém přístupu při samotném uzavření smlouvy a skutečnosti, že povinné podstatnou část poskytnutého úvěru, jeho jistiny, nesplatily, ač si své platební povinnosti byly, resp. v případě 2. povinné měly být, vědomy. 1. povinná sice tvrdila, že platit přestala z důvodu finanční tísně do níž se dostala v souvislosti s jejím těhotenstvím, posléze na dluh zapomněla, netvrdila, co jí bránilo alespoň v částečné úhradě na dluh v době pozdější, když poslední platbu provedla 14. 4. 2015 a návrh na zastavení exekuce podala až o více než sedm let později.

17. Z vyložených důvodů odvolací soud usnesení okresního soudu v napadeném výroku II. jako věcně správné podle § 219 o. s. ř. za užití § 254 odst. 1 o. s. ř. a § 52 odst. 1 e. ř. potvrdil.
18. V odvolacím řízení byla zcela úspěšná oprávněná, která by proto měla právo na plnou náhradu nákladů odvolacího řízení (§ 142 odst. 1 o. s. ř. za užití § 224 odst. 1 o. s. ř. za užití § 254 odst. 1 o. s. ř. a § 52 odst. 1 e. ř.). Oprávněné však dle obsahu spisu v této fázi řízení žádné náklady nevznikly, a proto odvolací soud právo na jejich náhradu nepřiznal žádné z účastnic.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **není** dovolání přípustné.

Ústí nad Labem 27. dubna 2023

Mgr. Jan Pekáč v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Radka Dvořáčková.